

MUSEUM Zaanse Tijd kan collectie uitbreiden dankzij toekenning Willem Wolff-prijs

Zeldzame klok verworven

Met de toekenning van de Willem Wolff-prijs heeft klokkenmuseum Zaanse Tijd de collectie kunnen uitbreiden met een zeldzame zeventiende-eeuwse schilderijklok. De klok wordt 26 oktober gepresenteerd. „Voor zover we weten is dit de enige in zijn soort”, zegt museummedewerker Martin van der Gaag.

José Pietens

Zaandam ■ Een blik op de schilderijklok en je snapt meteen hoe hij aan zijn naam komt: het is een klok in een schilderijlijst. Dit type klok is alleen bekend van plaatjes uit de zeventiende en achttiende eeuw, zegt Van der Gaag. De jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw waren de hoogtijdagen voor schilderijklokken. In die tijd werd er een foto van zo'n klok afgedrukt in een tijdschrift voor klokkenliefhebbers. Die afbeelding is museumdirecteur Hans van den Ende altijd bijgebleven en mede dankzij de Willem Wolff-prijs (een bedrag van tweeduizend euro) kan hij hem nu ook in het echt bekijken.

Pak Kellogg's

De nieuwe aanwinst komt uit een particuliere verzameling. Via via hoorde het museum dat hij werd aangeboden. De klok – ongeveer zo groot als een pak Kellogg's cornflakes – is lang niet 'in levenden lijve' te zien geweest. Inmiddels hangt hij – gerestaureerd en al – te 'schitteren' in het museum. Dit specifieke exemplaar is om meerdere redenen heel bijzonder, zegt Van der Gaag. Hij is begin zeventiende eeuw gemaakt. „Hij zal de tijd niet zo precies hebben aangegeven, want Christiaan Huygens vond het slingeruurwerk immers pas in 1656 uit.

Martin van der Gaag met de zeldzame klok.

FOTO CEES HARTMAN

Daarmee werd de tijdmeting veel nauwkeuriger.”

Ook in technisch opzicht is de klok interessant. „Het is een mooi voorbeeld van hoe men in de zeventiende eeuw omging met innovatie en uitbreiding. De Zaanse klokkenmaker Klaas Janszoon Koogies heeft de klok in 1697 aangepast met een slinger, slagwerk en een wekker. Veel mensen weten niet dat oude klokken vaak een wekkertje hadden, met een apart belletje. Heel koddig.”

Van der Gaag ziet de prijs als een

”
Voor zover we
weten is dit de
enige in zijn
soort

leuke erkenning voor het 47-jaar oude museum. Het gebouw is gerestaureerd en de presentatie gemoderniseerd. „We zijn klaar m het museum de nieuwe tijd binnen te loodsen. Vroeger vond men oude klokken waardevol, maar dat is niet vanzelfsprekend meer. Die tijd is duidelijk voorbij, niet iedereen heeft iets met klokken.”

Behalve de schilderijklok heeft het museum nog een andere zeldzame klok – een schoolbord-Zaan – aan de collectie toegevoegd. Beide klokken worden 26 oktober gepresen-

teerd, bij de officiële uitreiking van de Willem Wolff-prijs. Die is vernoemd naar werktuigbouwkundig ingenieur Willem Wolff (1921-2009) en is een initiatief van zijn familie, het Koninklijk Instituut Van Ingenieurs en de Stichting Historie der Techniek, waar Wolff medeoprichter van was.

De prijs wordt sinds 2011 uitgereikt aan kleine musea en lokale initiatieven op het terrein van de techniekgeschiedenis. Voor de prijs van 2023 hadden in totaal zes gegadigden zich aangemeld.